

**ХОРХЕ ЛУИС БОРХЕС
ДОСТАВЧИКЪТ НА
БЕЗЗАКОНИЯ МОНК
ИЙСТМАН**

Превод от испански: Румен Стоянов, 1994

chitanka.info

В ТАЗИ АМЕРИКА

Добре очертани върху фона от небесносини стени или от високо небе, двама смелчаги, нахлузили строги черни дрехи, танцуват с женски обувки един премного опасен танц, който е танцът на еднаквите ножове, чак докато от едно ухо изскочи един карамфил, защото ножът е влязъл в един човек, който приключва с водоравната си смърт танца без музика. Примирен, другият намества широкополата си шапка и посвещава своята старост на това, да разказва този тъй чист двубой. Това е подробната и цялостна история на нашите злодеи. Историята на биещите се мъже в Ню Йорк е по-зашеметяваща и потромава.

В ДРУГАТА

Историята на нюйоркските банди (разкрита в 1928 от Хърбърт Асбъри в един приличен том от четиристотин страници ин октаво) притежава объркаността и жестокостта на варварските космогонии и много от исполинската им непригодност: изби на старинни бирарии, приспособени за негърски многосемейни жилища, един рахитичен триетажен Ню Йорк, банди от престъпници като Ангелите от тресавището (*Swamp Angels*), които скитосват сред лабиринти от помийни ями, банди от престъпници като Момчетата на зората (*Daybreak Boys*), набиращи рано узрели десет-единадесетгодишни убийци, самотни и безочливи великани като Свирепите шапкаджии (*Plug Uglies*), търсеци невероятния смях на ближния посредством корав цилиндър, пълен с вълна, с широки пешове на ризата, развявани от предградийния вятър, но с цепеница в десницата и дълъг патлак; банди престъпници като Мъртвите зайци (*Dead Rabbits*), влизащи в битка под знаме от умрял заек на тояга; мъже като Джони Долан Хубавеца, прочут с намазаната върху челото къдрица, с бастуните с маймунска глава и изящното медно съоръжение, което имал обичая да си надява на палеца, за да избобда очите на противника; мъже като Кит Бърнс, способен да обезглави с една отхапка жив плъх; мъже като Слепия Дени Лайънс, русо момче с огромни мъртви очи, сводник на три разпътници, които обикаляха горди заради него редици от къщи с червен фенер, като ръководените от седемте сестри от Нова Англия,

чиито коледни печалби се предназначаваха за благотворителност; арени за битки на изгладнели плъхове и кучета, китайски игрални домове, жени като нееднократната вдовица Рижата Нора, любезна и разхвалвана от всички мъже, ръководили бандата на Лалугерите, жени като Лизи Гугутката, сложила жалейка, когато езекутираха Дени Лайънс, и умряла заклана от Любезната Маги, оспорила някогашната страст на мъртвия и сляп мъж; метежи като този от дивата седмица на 1863, опожарили сто здания и насмалко не завладели града; улични сражения, в които мъжът се губел сякаш в морето, защото го тъпчели с нозе до смърт; крадци и отровители на коне като Йоск Негрото — изтъкават тази хаотична история. Нейният най-прочут герой е Едуард Дилейни, наричан Уилям Дилейни, също Джоузеф Марвин, още Джоузеф Морис, наричан Монк Ййстман, водител на хиляда и двеста мъже.

ГЕРОЯТ

Тези постепенни финтове (мъчителни като игра на маски, в която не се знае с положителност кой какъв, е) прескачат истинското му име — и то, ако дръзнем да мислим, че има нещо такова на света. Истината е, че в гражданския регистър на Уилямсбърг, Бруклин, името е Едуард Остерман, поамериканчено на Ййстман сетне. Чудно нещо, този бурен злодей беше еврейн. Беше син на стопанин на гостилница от рекламиращите кашер, в които мъже с равински бради могат безопасно да усвояват обезкървеното и трижди пречистено месо от телици, заклани правомерно. Деветнадесетгодишен, към 1892, отворил с помощта на баща си птицепродавница. Да любопитства как живеят животните, да съзерцава техните детински решения и непроницаемата им невинност било страст, която го съпътствала до края. В последвалите времена на блясък, когато презрително отхвърлял царевичните цигари на луничавите предводители или посещавал най-добрите публични домове в изпреварилия времето си автомобил, който изглеждал извънбрачен син на някоя гондола, отворил втори, лъжлив магазин, подслоняващ сто изящни котки и над четиристотин гълъба — които не били за продан на кого да е. Обичал ги — всяко поотделно — и имал навика да обхожда пеш своето владение с една щастлива котка в ръце и други, които, амбициозно го сподиряли.

Бил мъж разорителен и огромен. Имал шия, къса като на бик, непревземаема гръд, дълги и схваткаджийски ръце, счупен нос, лице, ошарено с белези, макар и не толкова важно, колкото тялото, и криви като на ездач или моряк нозе. Можел да мине без риза, също тъй и без сако, ала не без късопола мека шапчица върху циклопската глава. Хората се грижат за своята памет. Обикновеният убиец от филмите физически наподобява него, а не женоподобния и пуздрест Капоне. За Уолайм казват, че го били използвали в Холивуд, защото чертите му намеждали пряко за тия на окаения Монк Ийстман... Последният излизал да обхожда своята престъпническа империя със синьоперест гълъб на рамо, също като някой бик с чичопей на гърба.

Към 1894 изобилствали обществените танцувални салони в Ню Йорк. Ийстман бил натоварен да поддържа реда в един от тях. Легендата разправя, че съдържателят не искал да го обслужи и Монк показал способностите си, като смлял с трясък двамина великани, незаконни изпълнители на службата. Упражнявал я до 1899, страховит и сам.

За всеки свадливец, когото укротявал, правел с ножа белег на грубоватата цепеница. Една нощ някаква проблясваща плешивина, наведена над халба бира, привлякла вниманието му и я приспал с едно перване. „Липсваше ми една резка за петдесет!“ — възкликнал после.

КОМАНДВАНЕТО

От 1899 Ийстман не бил само прочут. Бил избран за главатар на една важна област и прибирал яки суми от домовете с червен фенер, от комарджийниците, от уличните куротрошачки и крадците от това мръсно феодално владение. Комитетите се допитвали до него, когато вършели злодеяния, частниците — също. Ето хонорарите му: петнадесет долара за изскубнато ухо, деветнадесет за строшен крак, двадесет и пет за куршум в крака, двадесет и пет за наръгване, сто за цялата работа. Понякога, за да не губи навик, Ийстман лично изпълнявал някоя поръчка.

Един спор за граници (тънък и мрачен като другите, които влачи международното право) го изправил срещу Пол Кели, прочут предводител на друга банда. Куршуми и счепквания на патрулите били определили един предел. Ийстман го пресякъл веднъж на развиделяване и отгоре му се нахвърлили петима мъже. С тия шеметни

маймунски ръце и с цепеницата натъркалял трима, но му пуснали три куршума в корема и го зарязали като мъртвец. Ийстман си притиснал топлата рана с палеца и показалеца и вървял с пияни крачки чак до болницата. Животът, високата температура и смъртта си го оспорвали няколко седмици, но устните му не се унизили да издадат никого. Когато излязъл, войната била факт и разцъфтяла в постоянни престрелки до деветнадесети август деветстотин и трета.

БИТКАТА ПРИ РИВИНГЪН

Стотина герои, смътно различни на снимките, които ще линейт в справочниците, стотина герои, просмукани с тютюнев дим и алкохол, стотина герои със сламени шапки с цветна лента, стотина герои, засегнати кой повече, кой по-малко от срамни болести, от кариеси, от заболявания на дихателните пътища или на бъбреците, стотина герои, тъй незначителни или бляскави като тези от Троя или Хунин, участвали в това очернено събитие в сянката на арките на хотел „Елевейтид“. Причината била налогът, който изисквали платените убийци на Кели от съдържателя на един игрален дом, побратим на Монк Ийстман. Един от убийците бил умъртвен и последвалата престрелка прераснала в битка с непреброени револвери. От заслона на високите стълбове мъже с бръснати брадички мълчаливо стреляли и били средоточието на безстрашен хоризонт от наемни коли, натоварени с нетърпеливи подкрепления, артилерия въоръжена с колт. Какво ли са почувствали главните лица на тази битка? Първо (мисля) грубата убеденост, че неразумният грохот на сто револвера щял да ги премахне тутакси; второ (мисля) не по-малко погрешната сигурност, че щом началният залп не ги е съборил, те са неуязвими. Истината е, че се сражавали с плам, прикрити от желязото и нощта. Дваж се намесвала полицията и дваж я отблъсвали. При първия зрак на разсъмването сражението умряло, сякаш било нещо мръснишко или някакво привидение. Под големите арки останали седем тежко ранени, четири трупа и един мъртъв гълъб.

ПУКОТЕВИЦИТЕ

Местните политици, при които бил на служба Монк Ийстман, винаги опровергавали на всеослушание да е имало такива банди или

пояснявали, че ставало дума просто за увеселителни сдружения. Недискретната битка при Ривингтън ги обезпокоила. Привикали двамата предводители, за да ги сплашат с необходимостта от примирие. Кели (добре знаеш, че политиците по ги бива от всички колтове да спъват полицейските действия) начаса рекъл „да“; Ийстман (с надменността на своето голямо грубовато тяло) копнеел за повече взривове и още схватки. Започнал да отказва и се наложило да го заплашват със затвор. Накрая двамата знатни злодеи заседавали в един бар, всеки със саморъчно направена цигара в уста, в десницата с револвер и с бдящ облак наемни убийци наоколо. Стигнали до едно съвсем американско решение: да поверят спора на един боксов мач. Кели бил много сръчен боксьор. Двубоят се провел под един навес и бил съвсем смахнат. Сто и четиридесет зрители го гледали, половината — побратими с накривени меки шапки и жени с крехки внушителни прически. Продължил два часа и свършил при пълно изтощение. Подир седмица запукали престрелките. Монк бил задържан за кой ли път. Закрилниците се отървали от него с облекчение; съдията му изпророкувал напълно заслужено десет години затвор.

ИЙСТМАН СРЕЩУ ГЕРМАНИЯ

Когато още зашеметеният Монк излязъл от Синг Синг, хиляда и двестата престъпници по негова заповед се били разпръснали. Не съумял да ги събере и се примирил да действа за своя сметка. На осми септември 1917 предизвикал някаква безредица в обществения живот. На девети решил да участва в друга безредица и се записал в пехотен полк.

Знаем различни черти на неговите бойни действия. Знаем, че пламенно отхвърлил залавянето на пленници и че веднъж (само с приклада на пушката) не допуснал тази окаяна практика. Знаем, че успял да се измъкне от болницата и да се върне в окопите. Знаем, че се отличил в сраженията край Монфокон. Знаем, че сетне изказвал мнение, че много танцови забави в Бауъри били по-свирепи от Европейската война.

ТАЙНСТВЕНИЯТ ЛОГИЧЕН КРАЙ

На двадесет и пети декември 1920 тялото на Монк Ийстман осъмнало на една от централните улици в Ню Йорк. Бил получил пет куршума. В щастливо неведение за смъртта едно най-обикновено коте се навъртало с известно изумление около него.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.